

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

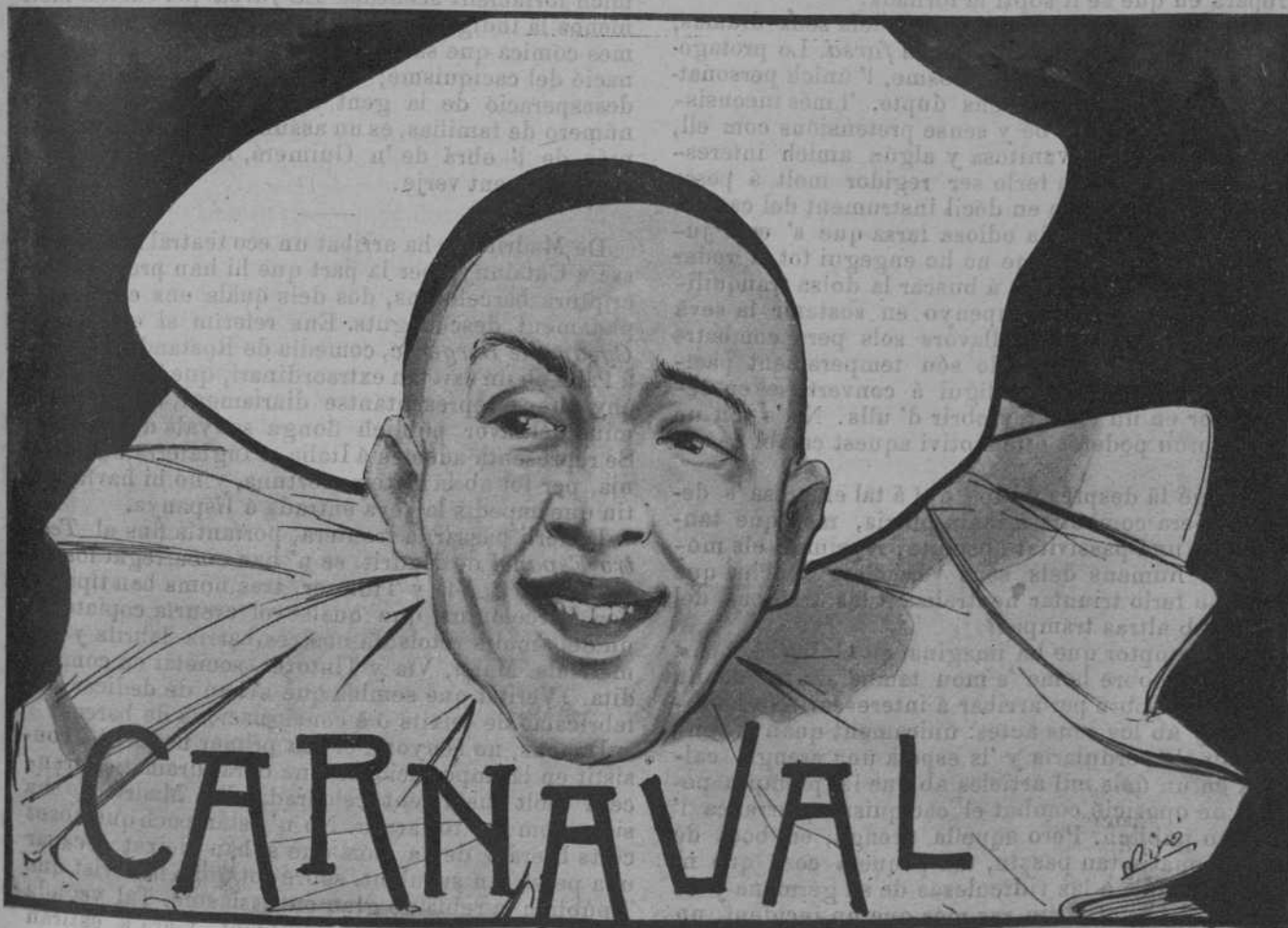
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

LA NOTA DEL DÍA

—Lo govern podrà habernos acabat els quartos, pero ¿l'humor? Encare n tenim per tres ó quatre anys econòmichs.

CRONICA

A molts els ha sorprés que 'l romántich autor de *Mar y Cel* se dediqui á cultivar lo género cómich, com si aixó sigüés una novetat. Olvidan aquests que molt avants d' escriure *La farsa* s' havia fet aplaudir ab *La Baldirona* y ab *La Sala d' espera*, dos sainetes en tota regla, y qu' en sas últimas produccions—desde que las escriu en prosa—ha vingut donant certa preponderancia als tipos y á las escenas de carácter festiu. Aquí tenen sino *Mossén Janot*, melodrama efectista en lo qual tant espay hi ocupa y tant relleu hi adquireix l' element cómich.

Bé pot, donchs, afirmarse que 'l cultu de aquest género no sols li és familiar, sino que ademés constituïx una de las propensións més marcadas del seu estre de dramaturg.

Lo verdaderament curiós es que 'n Guimerá no 's diferencia tant com tal vegada sembli á algú á primera vista al tractar dos géneros tan distints com son el dramátich-trágich y 'l cómich. En un y altre apareix extremadament vigorós y mes dominat per l' atany de relleu y efecte extern, que per la preocupació del estudi del natural. Generalment quan agafa la ploma y 's deixa anar se desborda. Molts de sos personatjes cambian repentinament de idea, de pensament, quan no fins de carácter y tot, sens altra justificació que las necessitats del efecte escénich, en las situacions culminants de l' obra. Se diria que l' autor que posseïx una gran riquesa de imaginació y un temperament molt ardorós, té sempre 'l forn extraordinariament carregat de combustible y encés com un infern, y en tals condicions no repara en que se li sopti la fornada.

Aquest distintiu característich dels seus dramas, se nota també en sa comedia *La farsa*. Lo protagonista, ó siga 'l mestre D. Cosme, l' únich personatge serio de l' obra, es, sens dupte, 'l més inconsistent. Un home de bé y sense pretensións com ell, al qual sa familia vanitosa y algú amich interessat s' empenyan en ferlo ser regidor molt á pesar seu pera convertirlo en dócil instrument del cacich, quan se convens de la odiosa farsa que s' está jugant no 's comprén que no ho engegui tot á rodar tornantse'n á casa seva á buscar la dolça tranquil·litat perduda. Aquell empenyo en sostenir la seva candidatura y ja desde llavors sols pera combatre al cacich está renyit ab lo seu temperament pacífich. Res hi ha que l' obligui á convertirse en redemptor en un tancar y obrir d' ulls. No 's veu un móvil prou poderós que motivi aquest cambi de carácter.

¿Y qué fá després de tot, quí á tal empresa 's decideix pera combatre á tanta púrria, mes que tancar-se en una passivitat absoluta, reprimint els móvils tan humans dels seus verdaders amichs que voldrian ferlo triuntar neutralisant las trampas del cacich ab altrás trampas?

El redemptor que ha imaginat en Guimerá, á part de ser un pobre home 's mou també dintre de un camp ben pobre per arribar á interessar. No ho logra may ab los seus actes: únicament quan s' encara ab els perdularis y 'ls espeta una arenga, calcada en un dels mil articles ab que la premsa política de oposició combat el caciquisme, arranca l' aplauso públich. Pero aquella arenga, en boca de un personatge tan passiu, tan poqueta cosa que ni sab imposarse á las ridiculesas de sa germana y de sa filla, no es al últim res mes que un incident, un postís afegit á l' acció.

La tendencia de la comedia encarnada en lo pobre D. Cosme queda poch menos qu' anegada en lo de-

vassall humorístich que brolla de casi tots los restants personatjes. La majoria d' ells no 's pot diren rigor que sigan observats del natural: algunas vegadas el recordan, pero casi may el reproduheixen. Sos vicis, sas debilitats, sas ridiculesas se presentan al espectador á través de un cristall d' augment. Aquest vidre de multiplicar es la propensió á l' hipérbole tan propia del autor, de la qual no 's pot despendre, lo mateix quan elabora dramas que quan escriu comedias.

Y en lo género cómich per la major importancia del element pintoresch y de la forma vulgar se li nota mes qu' en lo género dramátich.

En aquest l' hipérbole pot convertirse en un element de poesia; en la comedia d' observació es lo pinzell fi destinat á trassar contorns transformantse en bronja.

Pero just es consignar que 'l Sr. Guimerá la maneja ab un garbo extrordinari aquesta bronja. Caricaturas resultan alguns dels tipos de *La farsa*, pero caricaturas graciosas, exhuberants, plenas de vida, y molt mogudas. En lo quadro hi abundan, ab lo qual demostra la seva riquesa de concepció. En aquest punt no peca may d' escasedat l' autor de *La farsa*. La mina de ahont treu sos personatjes es verdaderament inagotable, y en sa darrera comedia, algun n' hi ha, com per exemple l' arcalde de barri, perfectament encarnat pel Sr. Capdevila, qu' ell sol bastaria pero donar amenitat á una obra.

Vels'hi aquí condensat mon pobre pero imparcial judici sobre una producció, que per son títul y per la tendencia que se li atribuhía, creya algú destinada á provocar grans discussions. Mes aqueixa tendencia, si es qu' existeix, queda completament ofuscada per la preponderancia absoluta del element cómich fortament acentuat. *La farsa* per excitar molt menos la indignació que las riallas, resulta una obra mes cómica que satírica, de manera que la condemnació del caciquisme, vergonya y escándol del país, desesperació de la gent de bé y ruina de un gran número de familias, es un assumpto teatral, que després de l' obra de 'n Guimerá, ha quedat encare completament verje.

De Madrit ens ha arribat un eco teatral que interessa á Catalunya per la part que hi han prés tres escriptors barceloníns, dos dels quals ens eran completament desconeguts. Ens referim al estreno de *Cyrano de Bergerac*, comedia de Rostand estrenada á París ab un éxit tan extraordinari, que fa prop de un any que vé representantse diariament, sense que la mina del favor públich donga senyals d' agotarse. Se representa ademés á Italia, á Inglaterra, á Alemania, per tot ab la mateixa fortuna, y no hi havia motiu que impedís la seva entrada á Espanya.

De ferli passar la frontera, portantla fins al *Teatro Español* de Madrit, se n' han encarregat los senyors Martí, Vía y Tintorer, tres noms ben típichs, ben barceloníns, que qualsevol creuria copiats de un dels molts rétols de nostres barris fabrils y comercials. Martí, Vía y Tintorer, societat en comanda. ¿Veritat que sembla que s' han de dedicar á la fabricació de teixits ó á consignacions de barcos?

Donchs, no senyors: el seu primer negoci ha consistit en la importació de una obra dramática francesa molt justament celebrada. Y á Madrit ho ha sigut com per tot arreu. No n' están poch queixosos certs literats de la Córte que s' han deixat escapar una pessa tan suculent, sobre tot quan han vist que 'l públich la rebía ab gran entusiasme. Tal vegada no hi creyan ab un éxit semblant, y ara s' estiran els cabells. Aixís apendrán á dormir, quan els altres vetllan. Per fi s' haurán de convéncer de que no es

LA INSURRECCIÓ DE SANT ANDREU DE PALOMAR

—¡Quédat aquí!... ¿Perque fujes?
—Perque 'm feu mil picardías

y perque no vull anar
més ab malas companyías.

sols el *género chico* 'l que admet el públich espanyol, el qual si pren ronyosos céntims es perque no li donan plata ni or.

Cyrano de Bergerac, comedia de capa y espasa, molt teatral y molt poética, es una moneda d' or de lley qu' encare qu' encunyada al extranger circulará per Espanya ab sobrepuig en rahó dels cambis. Tal vegada fins contribuheixi á estimular y á ennoblir l' activitat intelectual dels nostres autors dramátichs vensuts pel pessimisme. Pero sempre será precís qu' en materia de concebir, desarrollar y escriure procurin posarse á l' altura del poeta Rostand: ó sino millor será que continuhin dormint.

Als Srs. Martí, Vía y Tintorer ningú pot disputarlos la gloria y 'l mérit de l' oportunitat. No sé com s' ho haurán fet per traduir l' obra; mes sembla qu' entre ells hi ha un soci capitalita, que haventla vista representar á París, va adquirir el dret de traduhirla al castellá, un altre soci industrial que domina totas las dificultats y finesas del idioma francés, y un tercer soci versificador hábil que no perque fins ara hagués escrit sempre en catalá, deixa de considerarse capás de probar fortuna en l' idioma de Cervantes, Lope de Vega y... D. Francisco Camprón.

La traducció pels fragments que 'n coneix es mes fidel que correcta. Als puristas se 'ls erissarán els cabells; pero el teatro no viu de la puresa de llenguatge. Obras molt llimadas produheixen nyonya, mentres que versos incorrectes, pero eufónichs y armoniosos aixecan una tempestat de aplausos. Don Francisco Camprón d' aixó 'n sabía la prima. Si 'ls traductors de *Cyrano* logran igual fortuna teatral que l' autor de *Flor de un dia* y *Espinas de una flor*, no se 'ls podrá dir «Mal profit vos fassa.»

P. DEL O.

¡Carnaval, Carnaval! jorns de follia,
jorns de pler de disbanixa y de luxuria,
d' aturidiment y oblit, jo vos saludo!...

Jo vos saludo si, y ensemps vos prego
que passéu poch á poch, que vostras horas
sigan llargas, tan llargas com aquéllas

de sufriments y rabia en que trahintme
una dona infernal, va fer á trossos
el méu cor avants plé d' ilusións puras.

Carnaval, Carnaval, jorns qu' esperava
anhelant ja fa temps, deixéu que us gosi,
que m' emborratxi de plahers y ditxas,
qu' ofegui mos gemechs ab rialladas;
deixeu que m' aturdeixi, feu que visqui
un moment oblidat de mas tristesas
encar que després mori d' anyoransa....
¡Deixéu fingirme una existencia nova
millor que la present, menos amargal...

ANGEL MONTANYA.

SI JO FOS MINISTRE...

¿Saben qué faria, en l' actual moment histórich?
M' encararia ab els contribuyents y 'ls diria:

«Respectables senyors meus: Confesso de bonas á primeras que vostés tenen rahó. Sí senyors, las cargas que soportan son inaguantables, las contribucions que pagan, impossibles; pero, ja que jo hi tingut aquesta noblesa ¿volen ferme vostés la mercé de confessar per la seva part, que posats tots á tenir rahó, jo també 'n tinch?»

»Vostés no poden pagar: jo 'm veig precisat á cobrar. Vostés han acabat els quartos: jo cada dia 'n necessito mes. Vostés cridan ¡prou!: jo no tinch mes remey que contestar: ¡para comensol!...

»¿Qué volen que fassi? ¿Que plegui y me 'n renti las mans y digui: aquí queda aixó?... No: jo no puch ferho...»

(Observin, entre paréntessis, que un ministre may ho pot fer aixó de retirarse.)

»Jo no puch ferho, perque sobre las meas conveniencias personals hi ha debers sacratíssims, compromisos ineludibles que m' obligan á permanéixer en aquest lloch.

»Pensava—perque qui no té pa molts se 'n pensa—establir un tribut sobre 'l café, un altre sobre las corbatas y un altre sobre l' us del bigoti; pero meditantho ab calma, m' hi dit: Aquests impostos serían impopulars y además no produhirían res, per-

DESCONFIANSA

que no prenent la gent café, prescindint de la corbata y afeytantse tots els encontorns de la boca ¿qué's recaudaria al cap de vall?

»Afortunadament, l'altre dia vaig veure un grupo de máscaras, y un raig de fecunda inspiració va invadir lo meu cervell. Crech que no hi hauria res tan patriótic, tan simpátic, tan digne d'aplauso com una contribució sòbre 'ls que's disfressan.

»Parlin ab tota sinceritat ¿qué me'n diuen del pensament?»

No sé, si jo fos ministre y parlés aixís á la gent, lo que aquesta'm respondria; pero siga lo que's vulga, consti que l'idea no'm sembla descabellada y que com mes hi penso mes equitativa la trobo.

Perque, aném á veure: divertirse, disfressarse y ballar després de las numerosas calamitats que'ns han caygut á sobre ¿no implica un humor á prova de catástrofe y una butxaca insensible al trángul de la bolsa, á la depreciació dels valors y á la paralisació delstraballs?

¿Tot va malament, la nació está si cau no cau al sot dels pobles morts... y tú't posas un trajo de cascabells, y't tapas ab la careta y gastas un dineral pera obtenir una entrada al ball tal ó qual?

Senyal que nedas en la abundancia y que no't vindrá d'afluixar un duro més ó menos. Que's resisteixin á pagar els que sofreixen, els que ploran, els que's passejan per Espanya com per un cementiri, es tolerable; pero vosaltres, vosaltres que us gasteu cinch duros pel dret de ballá un parell d'horas; vosaltres que en ostras y xampany vesseu una fortuna; vosaltres que us cubríu la cara y rodeu pels carrers esbroncant á mitj género humá; vosaltres us negariau á ajudar al país ab los vostres recursos?

—M'ha dit que m'estima, m'ha dit que l'he ull-prés, m'ha dit tantas cosas... que no'l crech de res.

Si sou tan alegres y expansius com sembléu, pagaréu sense la menor réplica: si á pesar de tot us resistíu á pagar, sou indignes de divertir-vos.—

Ni cal dirho: aquesta com las demás contribucions, estaria regulada per tarifas que senyalessin á cadascú lo qu'en justicia li correspón pagar.

Segons els llochs, els disfrassos y las edats, las quotas serían més ó menos altas.

¿Un vell? Ha de pagar triple tassa que un jove, perque lo qu'en el jove es mera afició á la gresca, en el vell es afició á la gresca y poch respecte á l'edat.

La contribució dels que anessin als balls del Liceo seria més crescuda que la dels clients del *Pensil familiar* ó del *Círculo menestral del casco antiguo*.

Y sobre tot, lo que calcularia ab verdader tacto y escrupulosa minuciositat seria la tarifa de las diferentes classes de máscaras que's llessin al carrer.

Ab las donas, com es natural, no m'hi ensenyaria tant com ab el sexo fort. ¡Es tan pro-pensa la naturalesa femenina á fingir y á disfressar tot lo disfrassable!

Però ab els homes ¡aquí que no peco! Ells ray que no tenen excusa ni atenuant de cap género, y que si dissimulan y tapan es perque 'ls dona la gana!

¿De qué t'has disfressat tú? ¿D'astrólech? Deu duros de contribució: aixís veurás dessegnida las estrellas.

¿Y tú? ¿De pagés? Vingan vuyt duros, que 'ls pagesos ja hi están avesats á pagar tributs grossos encare que no cullin.

¿Y tú? ¿Qué fás? ¿La figuereta?... Quatre duros per la figuereta, quatre per la canya... y quatre per la poca solta de sortir encare ab semblants antiguallas.

Als que 's vestissen de guerrero els apretaria de valent per demostrarlos que la seva época ja ha passat.

Als que surten de cuynar procuraria aplicarlos la tarifa mínima, en atenció á las simpatías que l' ofici inspira á tothom.

Per últim—y dich per últim per no allargar massa la llista—als que 's disfressan de dona els imposaria cinch duros per cada prenda del vestit y cinch més per cada ris del pentinat.

Vels'hi aquí lo que jo faria avuy si fos ministre y que, ja que no ho soch, proposo á ne 'n Puigcerver.

Aprofiti l' idea, no l' aprofiti, li ofereixo lleal y graciosament sense esperar pel meu treball la menor recompensa.

Ja que tant se parla avuy de la regeneració del país, que no 's pugni dir may que jo no hi he posat el coll.

A. MARCH.

EL MEU ORGULL

Has dit que 'm torno orgullós per que l' altre dia, al vespre, al passar pel teu costat vaig fer veure que no 't veyia.

Per més que tot aixó es cert, noya, que poch me coneixes!

Sápigas qu' aquest posat per forza te 'l faré sempre; y no es orgull, no, al revés, aixó son reminiscencias d' aquell amor gran y pur que tú no vas volgué admetre.

Si 'ns páessim á enrahonar, tú 'm parlarias tan fresca perque no m' estímas gens; jo que encare 't vull de veras, á causa de la emoció faria molt mala lletra.

Passo de llarch per no fer, davant de la gent, el bestia, que quan et veig d' un trós lluny sento un foch que 'l rostre 'm crema y aixó no es orgull, aixó es vergonya qu' encare 'm queda.

Desd' ara 't suplico, donchs, que no 'm busquis mes la llengua quan ens trobém pel carrer, perque... t' ho dich ab franquesa: ni jo 'm sabria explicar, ni tú 'm sabrias comprendre.

ALTER EGO.

UNA DISFRESSA

—Sí, sí, riguin tan com vulguin: més m' estimo ser cap d' arangada que quía de llús.

L' HÉROE DE «LA WALKYRIA»

JOSEPH MERTENS
Director de l'orquestra del Liceo

LLIBRES

POESIES DE 'N FRANCESC MATHEU.—La figura del poeta Matheu y Fornells se destaca vigorosa dintre del modern renaixement literari de Catalunya, lo qual vol dir que té personalitat distintiva.

Sos assumptos predilectes son l'amor y las reivindicacions de la patria catalana: te sa lira aqueixas dos cordas vibrants y de bon tremp. Sas notas son concisas y energicas. Diu molt en pocas ratllas, en contadas paraulas de una forsa gráfica extraordinaria y en versos molt ben accentuats y de una armonia que afalagant l'orella un moment, penetran fins á l'ànima y l'impresionan. Tal es la qualitat característica de nostre poeta, qualitat, per cert, molt propia del geni especial de la llengua catalana y del esperit de Catalunya.

Lo volúm, qu' es el primer de sas poesias complertas ha sigut editat á Perpinyá, descartantlo son autor de la intervenció molesta de la censura previa. Com algunas de las poesias que conté sufriren las caricias del llapis roig al intentar ser publicadas en algún periódich, de aquí, que 'l poeta haja demanat aculliment á l'hospitalitat carinyosa de una ciutat de l'altre banda del Pirineu, germana de la nostra. «Veus aquí mon llibre—diu al final del prólech.—

Mals vents de ponentada l'han empés enfora d'Espanya: no l'han pogut treure de territori catalá.»

S'inaugura la colecció ab *Lo Reliquiari*, poema intim fundament sentit que compren tres parts: *Morta*, *Spleen* y *Primavera*. Una nena á qui 'l poeta estima, prematurament arrancada als goigs de la vida, li inspira una série de notas elegiacas de una intensitat de sentiment extraordinaria. L'agotament del dolor, li produheix després un estat de embotament, de indiferencia, de postració en lo qual ho pert tot, menos la facultat de poetisar. Es una poesia aquesta molt d'ell, molt personal, plena de vibracions so mortas que anuncian l'elaboració de una metamórfosis, com la que opera 'l cuch de seda al tancar-se dintre 'l capoll pera transformar-se en papallona. Llú la Primavera y 'l cor del poeta que tant ha plorat á la morta 's re-viscola y s'espandeix al esclat de un nou amor. Aquesta resurrecció es humana y consoladora. En Matheu sab transformar-la en una deu inagotable de intima poesia.

En la secció titulada *La méva garba* hi ha aplegat unas vintissis composicions soltas, sense conexió entre ellas, las unas amorosas, patrióticas las otras, alguna, com la molt sentida dedicada á la mort de son pare, de carácter intim. Hermosa garba es en efecte d'espigas ben granadas y d'encesas rosellas; fruyts y flors, producte de un camp ben assahonat y de bon conreu. En ella hi figura, entre altres el discurs de Olot y la titulada *De la guerra*, que tenen tot l'escalf de las circumstancias presents que las han inspiradas, avivat al buf de un esperit que sent las desventuras de la patria y s'enardeix plé de indignació quan las recorda.

Tanca 'l volúm la secció titulada *Tardania*, que si no recordo mal li sigué premiada en un dels últims certámens dels Jochs Florals. Es una especie de supervivencia de la juventut enamorada del poeta, esclatant en la madurés de la vida. Té la tebior agradosa del estiuhet de Sant Martí.

Per acabar, aquí va una mostra de aquesta poesia tranquilament apasionada, dolça y expresiva:

«No 't sápigra greu

lo ser petiteta;
també ho son las flors
y ho son las estrellas
y ho es aquell deu
que l'amor governa.

»De un res de llevar
se 'n forma una arbreda;
de un sol espurnich
se 'n fá una foguera;
de un trist grá d'encens
se 'n ompla una esglesia.

»No 't sápigra greu
lo ser petiteta.»

Després de admirar una tan hermosa colecció de joyells, no hi ha que dir si 'ls amants de las lletres catalanas esperan ab impaciencia la publicació dels nous volums destinats á contenir las composicions complertas del celebrat autor de *Lo Reliquiari*.

RATA SABIA.

IMOSTRUARI

Tú que ansias divertirte
y que per lograrho fas
qualsevol calaverada
y qualsevol disbarat,
diumenje qu' es Carnestoltas,
día per aixó especial,
¿vols disfrutar de cal ample
y poch menos que de franch?
¿Vols ab un rasgo de geni
véuret de cop elevat
á l' altura hont sols arriban
los bromistas colossals?

Disfréssat, mes no de moro,
que 'l figuri ja es gastat;
tampoch de duch ni de conde,
ni menos de general,
ni de capitá de lladres,
ni de frare mendicant,
ni de mort, ni de gitano,
ni de re que 'ls altres anys
s' haja ja vist á la Rúa
en igual *solemnitat*.

Re d' aixó cursi: 'l teu trajo
no ha de dú adornos llampants,
ni colorins, ni entiquielas:
basta ab que 't posis un frac,
coll planxat, corbata blanca,
botas negras, barret alt,
y prou: vestit d' aquest modo
y com á darrer detall
trías qualsevol careta
de las que tens al davant,
te la plantas... y á la Rambla
á tota velocitat.

T' aturas al mitj d' un grupo
demanas silenci y... au,
te posas á fé una arenga
sobre la moralitat
y la salvació d' Espanya...
Lo demés, déixau anar:
ab cinch minuts qu' enrahonis,
si la careta no 't cau,
¡veurás quin éxit més bárbaro
y quína *ovació* 't farán!

C. GUMÁ.

TEATROS

La producció obté una interpretació esmerada.

ELS QUE ACABAN

Aquesta nit termina al Liceo la temporada de hivern, quedant mes viva que may la famosa *Walkyria* de Wagner.

Diuenje vá rebre la sanció del públich de tarde que omplia de gom á gom el gran Teatro. Tingué com en las funcions de nit un éxit colosal. Decididament, el gran mestre de Bayreuth s' ha imposat al públic barceloní, sense distinció de clases. La hermosura soberana de *La Walkyria* ha fet donar un pas de gegant á la cultura musical de Barcelona.

A *Novedats* la companyia de n Cepillo ha posat terme á sas funcions, que no s' han vist de molt tan concorregudas com l' any passat.

¡Amigo: no sempre s' te la sort de topat ab aquells *dos pillates* tan simpátichs al públich de bona fé, amich del género melodramátich!

PREPARATIUS

S' está realisant una reforma de alguna importancia en lo local del *Tivoli*, ahont á mitjans del corrent mes s' inauguraran las funcions á cárrech de la companyia infantil que dirigeix el mestre Bosch.

Confesso que no m' es gens simpátich un espectacle que material, moral é intelectualment perjudica á las pobras criaturas que s' veuen obligadas á dedicarse. No té res d' artístich, y en cambi té moltíssim de inhumá.

ESTRENOS

Res haig de afegir á lo que, sobre *La farsa*, signa el present número de *LA ESQUELLA* en la secció de *Crónica*, en lo referent á las condicions de l' obra.

L' execució de la mateixa, dirigida pel Sr. Borrás sorti molt ajustada. En ella s' distingiren las Sras. Palá, Monner y Clemente y 's Srs. Borrás y Capdevila, aquest últim sobre tot. Veritat que 'l paper d' arcaldé de barri es de aquells que, com se diu vulgarment, se portan l' oli.

Respecte á la *mise en scene* seria convenient que la guarda-ropia de Romea s' adcentés una mica. Aquella safata de plata que tant paper fá en lo segón acte ni es de plata, ni tan sisquera presentable. També 'l perruquer deuria reformar el seu material, fent de manera que alguns actors (per exemple 'l Sr. Virgili) semblassin mes senyors de lo que semblan. Aixó no costa res y contribueix al bon efecte de las representacions.

Al *Teatro de Catalunya* ha tingut un éxit satisfactori la pessa cómica *El asistente del coronel* del Sr. Cantó.

Sense ser un modelo de originalitat, abunda en situacions molt xocants, de aquelles qu' en lo teatro provocan sempre las riallas del públich. ¡No son poch divertits els apuros en que s' troban de continuo 'l tinent de caballeria y 'l pobre asistent que s' desvin per protegirlo!

Per altra part l' obra está escrita ab molta gracia, si bé l' autor abusa algún tant dels xistes estirats pels cabells, es á dir dels retruchs y equivochs que brotan de la ploma de tot escriptor festiu. El Sr. Cantó no 'ns en perdona cap, estigant ó no en carácter, y s' acomodin ó deixin de acomodar-se á la índole del personatge que 's diu per compte del autor.

Al *Granvia* vá estrenarse dimars la sarsuela *Gigantes y Cabezudos* d' Echegaray (*cadet*) y 'l mestre Fernández Caballero. El teatro estava més que plé, atapahit. Casi no entench com no vá esbotzarse.

Respecte á l' obra vá tenir un gran éxit, si per éxit gran s' han d' entendre 'ls esclats d' aplausos y la repetició de casi totas las pessos de la partitura. Tal vá ser, qu' era general la creencia de que donará grans entradas. Ab aixó s'

EN L' INTERMEDI (Dibuix de O. JUNYENT.)

—Noya, per aquí es impossible seure: no veig cap cadira.
—Potser al restaurant n' hi ha alguna.

cumpliran, sens dupte, 'ls desitjos mes vehements de l' empresa y dels autors.

Ara, respecte al mérit artístich de la nova producció, no crech que la crítica pugá estar completament de acort ab la generalitat del públich.

Dintre del género zich que havia trobat notas tan hermosas com *La buena sombra* y *El Sr. Joaquín*, la sarsuela *Gigantes y Cabezudos* representa un retrocés lamentable. L' acció de la mateixa es insignificant, petita, casi invisible, sense que pugá despertar el més minim interés. Una *baturrica* qu' espera l' arribada del seu promés, que s' troba á Cuba servint al exercit: un *sargento* andalús qu' enamo-

rat d' ella tracta d' enganyarla dihentli de primer que aquell s' ha casat y per últim que s' ha mort, y que fá el mateix joeh ab el promés quan torna. Total res.

Y l' obra dura prop d' una hora y mitja. ¿Qu' es, donchs, lo que l' ompla? La salsa. Un sens fi de incidents y de quadros y d' escenas, totas saragateras, com que son una especie d' exageració frenética del *baturrisme*. Renyinas de verduleras entre ellas y ab els agents de l' autoritat: la tornada dels soldats, lo monólech de un pobre cessant que s' dedica á la pesca, la sortida dels gegants y 'ls manos, una professó, y jota vá. Jota á la dreta, jota á la esquerra, jota per davant, jota per darrera y jota sempre. Volia contarlas y n vaig perdre 'l compte.

Aixó á n' al públich li agrada, ho aplaudeix, y fins ho fá repetir; pero jo crech que de aquesta feta se n arribará á atipar. Per la meva part ja ho tinch resolt: quan la criada m' fassa escudella de lletras, li manaré que n tregui las jotas.

No hi ha en tota l' obra una nota de color justa: tot es en ella llampant y efectista. Los autors deuen haver conegut que 'l públich volia aixó y li donan á mans plenas, sense cuidar-se poch ni molt de aquell art sincer que tanca tants encisos.

En lo libre hi abundan els ripis qu' es una delicia; en la partitura, ja ho havém dit: l' eterna jota. Hi ha que fer una excepció ab una romansa de tiple molt sentida que canta ab notable expressió la Sra. Lázaro.

Com espectacle s' exhibeix una vista del mercat de Zaragoza, un altre del riu il·luminat per la lluna y la porta d' entrada del temple del Pilar. Las tres decoracions son degudas al Sr. Chia.

N. N. N.

EL LLIT

Jo no tinch á casa mobles de sándal, marfil y argent, ni estrados per rebre nobles ni luxo, com molta gent. Ma taula no m' desconsola, que aguantans' hi pa y cassola ja tinch tot lo qu' es de lley.

Lo únich al mon que m' agrada y que hi tinch la fé posada ¿sabeu qu' es? Un llit de rey.

Un bon llit per ben passarhi en un son la santa nit y en son fons recuperarhi tot lo malgastat delit.

No hi tinch motlluras ni llassos, pero si bons matalassos, colxas y plens traspuntins.

No hi tinch pas blondas brodadas, pero si bonas flassadas, bons llensols y bons cuixius.

Tinch l' arcoba ventilada y desde 'l llit veig el camp.

Alegro els ulls si hi ha nevada y me 'ls tapo al brill del llamp.

Els matins de primavera sento com la cadernera contradiu al russinyol, y al estiu passo horas bellas veyent, desde 'l llit, rosellas resplandint al raig del sol.

Si m' canso, per la fatlera de pog' erme guanyá 'l pá, penso que 'l llit ja m' espera y m' diu:—¡Vina á descansar!

Y quan m' hi fico, m' hi estiro, m' enfonzo, m' hi tomo y giro y damunt d' ell trobo un cel.

Prest fuig lo que m' amohina, porque 'l llit es medicina més bona que malva ab mel.

Si 'm presenta 'l mon fantástich
y de pobre 'm torna rich,
al despertarme 'm fa fastich
aquest trist mon, y me'n rich.

Ell tots els meus plans escolta
m' aconsella alguna volta
y 'm fa esclau de sas rahons.
Si algun fet me desconsola
ell carinyós m' aconsola
y 'm fa olvidar vils accions.

¡Gloria á Deu que creá 'l dia
per poguer dormí á la nit!

MASCARONS BARCELONINS

—El peix ganirà 'l sarró?
¡Aquí, aquí está la qüestió!

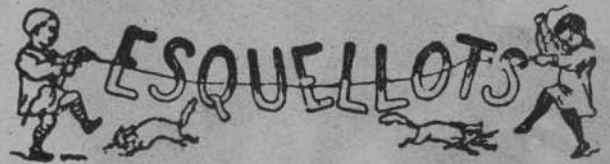
Més.... ¿quin sant home seria
el geni qu' inventá 'l llit?

Ningú 'n conserva una memoria
ni crech que diga la historia
qui fou que 'l llit va inventar,
y eix olvit sembla mentida,
perqué ¿qué fora la vida
sense 'l llit per descansar?

Quan un mal ens aclapara
ell ens es bon abrigall.
Quan neix l' home, 'l reb y ampara
fins que fa l' últim badall.
De la vida es sepultura
d' incomparable ventura
y es desitjat ab anhel.
Es bálсам que cicatriza,
tálam que 'ls cors armonisa,
y escala per pujá al cel.

¡Oh, inventor del llit! Tú á nobles
y á plebeys has fet contents,
y pecan d' ingrats els pobles
no aixecante monuments.
Jo per trasmétre't la gloria
que t' ha escatimat la historia
donant ton nom al olvit,
entonaré cada día,
siga sol ó en companyia
un himne de gloria al llit.

J. PUIG CASSANYAS.

Demá dissapte la *Societat d' escolars francesas* *gratuitas* donará son ball de Máscaras en lo Gran Teatro del Liceo. No hi ha dupte que com tots els anys se veurá animat de una concurrencia distingida y extraordinaria.

Lo día 30 del passat Janer morí á Madrit á una edat avansada nostre bon amich don Antoni de San Martín, conegut editor de la Cort y un dels que més han contribuít á la cultura espanyola posant al servey del públich sa experiéncia, qu' era molta, y sa activitat tan fecunda com incansable.

Home de poderosas iniciativas, fundá fá molts anys l' establiment editorial *El libro de oro* y doná al comers de llibres un impuls fins llavors desconegut, obrint mercats fora d' Espanya y cimentant lo crédito de sa casa, que avuy es una de las més respectables y sólidas, y ab la qual de temps antich sostením estretas y cordials relacions que 'ns han permés apreciar las altas qualitats que adornavan al senyor San Martín.

La casual circumstancia de trobarse á Madrit lo día de la defunció nostre amich D. Antoni López li proporcioná la trista satisfacció de poguer acompanyar á la última morada al que fou modelo de caballers y mirall d' honradés y laboriositat.

A tota sa familia y especialment á nostres estimats amichs don Antoni y don Angel, hereus del seu nom y dignes continuadors de la casa, renovém en aquestas líneas la expressió del nostre sentiment per la dolorosa pérdua que acaban de sufrir.

Una mostra de la *informació* que 'ns vé de Madrit y que á cinch céntims la pessa 'ns serveixen els periódichs nocturns:

Dos senyors escriuhen una parodia de «Curro Vargas» ab el títol de *Churro Bragas*; la portan á un teatro, s' estrena l' obra y.... preparínse vostés á quedarse completament á las foscás.

Telégrama de *La Publicitat*:

«La parodia *Churro Bragas* obtuvo brillante éxito. Los autores fueron llamados ocho veces al palco escénico.»

Telégrama del *Noticiero*:

«FRACASO.—La parodia *Churro Bragas* no tuvo aceptación. Carece de gracia, y todos los chistes le parecieron al público de mal gusto.»

¿Qué 'ls sembla? ¿Han quedat enterats?

Ja tenia rahó aquell que deya:

Llegint un sol diari,
es fácil marejarse una miqueta:
pero ¿llegirne dos?

¡Per forsa s' ha de perdre la xaveta!

Si 'l Pagés se descuida una mica se li escapa Sant Andreu. Ja havia fet la maleta, ja havia tancat la corona á la sombrerera, ja estava á punt de marxa, esperant sols que á Madrid de un moment al altre li donguessen permís per despedirse per sempre més de Barcelona, quan algú á n' al Pagés li va dir:

—Ansia Joseph, que si no cuytas, no hi arribas á temps.

Y sens pèrdua de moment el Pagés empunyant la vara ab má febril y nerviosa va anarse'n á la vila del Os resolt á posar en joch todas las influencias per evitar l' escapada de Sant Andreu.

Si no ho conseguís sería terrible lo que succehiria. Sant Martí es segur que no voldría ser menos que Sant Andreu, y Sant Gervasi no 's quedaria pas ensopit, ni Sans tampoch, de manera que l' altar de l' agregació barcelonina, en un tancar y obrir d' ulls se quedaria sense *sants*.

Y tornarfam á l' era aquella tan deliciosa, en que cada un de aquests sants treballava pel séu compte realisant cada miracle de matuteig y de caciquisme que n' hi havia per llogarhi cadiras, com á las iglesias en día de funció solemne.

Y ara, parlant en serio: Barcelona es una y ja no es possible esmicolarla. Las edificaciones dels pobles agregats se confonen unas ab otras, y las necessitats dels séus moradors son per tot arréu las mateixas. La lley de agregació no feu més que venir á sancionar l' obra del temps.

Aixís donchs lo que avuy importa en primer terme no es pas establir divorcis injustificats y perniciosos, sino arreglar la casa pera viurehi tots plegats lo millor possible.

Aixó 's lograría si tots los ciutadans procuressin elegir una corporació municipal inteligent, gelosa y sobre tot honrada, que fes bona aplicació dels inmensos recursos de aquesta gran ciutat, y que procurés abaratar la subsistencia dels vehíns y en especial de las classes laboriosas.

Aquest es l' únich camí que han de seguir á una tots quants s' interessin de veras per la prosperitat y 'l benestar de la capital de Catalunya.

Vaja, qu' en Romero Robledo, president del Circul de Bellas Arts de Madrid, té unas ideas ben especiales. Ara se li ha acudit organizar una moixiganga, á costas del inmortal autor de las *Doloras*, las *Humoradas* y 'ls *Petits poemas*. No altra cosa que una moixiganga fora la realisació del projecte de coronarlo en vida.

Lo pensament ni tan sols té el mérit de l' originalitat. A Zorrilla van coronarlo també, y jo fins crech que aquell *honor* va precipitarlo. Aixó sí, després de mort ningú s' ha recordat d' ell ni de la seva pobra viuda.

Pero al fi, Zorrilla era un poeta romántich que havia viscut sempre fora del mon, volant per las alturas, mentres que Campoamor es lo poeta de la ironía y del escepticismo. La seva coronació sería una *humorada*, pero feta pels altres, y á expensas d' ell. No crech, per lo tant, que vulga prestarse á la broma un poeta tan humá y tan pensador, qu' en quan á *humoradas* deu estar sempre mes disposat á ferlas que á consentirlas.

Varios periódichs publican lo següent anunci:

THYMOL CASALS.

No 'ls sembla qu' estaria millor titulantse: «THYMOL PLANAS Y CASALS?»

¡Vaya un consúm no se 'n faría en épocas d' elecciones!

L' altre día una senyora estava oint missa devotament á la Catedral quan va sentir lo farfoteig de una má que li treya 'l porta-monedas de la butxaca.

¡POBRE SENYOR!

—Sino que hi vist com se 'n anava al llit, mitj morta de migranya... juraría que aquella es la meva dona.

INDIRECTA (per MARIANO FOIX.)

—¿Sabs quíns son els homes que m' agradan á mí?... Els que fan cara de tonto.

Y en lloch de donar lo crit de «¡lladres!» va caure en basca.

Lo que devía dir al retornarse:

—¡Ay Jesús! No hi ha res que m' impressioni tant com sentir que 's treu un' ànima del Purgatori.

Tothom está esperant á veure si 'l ministre de Hisenda 's decideix per fi á estancá 'l café.

—Lo qu' es á mí poch m' inquieta aixó—deya un cafeter.—Lo sensible sería qu' estanqués l' aixicoria, y encare sería pitjor que se li ocorregués estancar lo such de bróquil.

Y un fabricant de café artificial fet ab pasta de aglans, deya ab molta ironía:

—Vaya uns ministros de Hisenda mes atrassats tenim á Espanya, que s' empenyan en estancar un article, que ja no 's consúm! El café qu' ell voldria estancar, nosaltres ja fa qui sab el temps que l' hem suprimit.

Ha comensat á veure la llum pública un senmari titulat *Lo Teatro catòlich*.

Ja no mes falta que 'l catolicisme per ficarse en tot, s' introduheixi també dintre del teatro.

La primera obra que reparteix en forma de follet es un drama que porta 'l títul de *Fam d' or*.

Lo títul no menteix: *Fam d' or*: per forsa ha de ser un' obra molt clerical.

La mort repentina del fabricant de pianos D. Pere Estela ha sigut vivament sentida á Barcelona.

Era un industrial que reunia á un poderós esperit d' empresa y á una gran energia y perseverancia de carácter, las mes estimables prendas: era bondados, franch, amable y gran amich dels artistas. May tenia per ells un nó, quan tractavan de utilitzar los medis poderosos que podia proporcionarlos, facilitantlos ja 'ls magnífichs pianos de la seva casa ja l' hermosa sala de la Granvía que porta 'l seu nom.

A forsa de treball, d' activitat é inteligencia havia lograt lo Sr. Estela colocar á una envejable altura l' antigua fábrica de Bernareggi, de la qual feya alguns anys se 'n havia encarregat en absolut. Quan tot li somreya, la mort l' ha arrebatat al carinyo de sa familia y al afecte dels seus numerosos amichs, que ho eran tots quants el coneixian y entre 'ls quals ha deixat una fonda *estela* de sentiments simpátichs.

Lo gobernador Sr. Larroca imitant als personatjes de las comedias del teatro antich, *hace que se vá, y vuelve*.

En va l' han nombrat inspector general de Instrucción pública: contra 'ls debers de aquest càrrech que reclaman la séva presencia á Madrit, hi ha las licencias continuament renovadas que li permeten continuar desempenyant el govern de aquesta provincia.

No sé si será veritat la frase que s' atribuheix á un metje de la *higiene*, qu' es com tothom sab, un dels rams que depenen en absolut del govern civil. Lo metje en qüestió va dir:

—¿Saben perque no se 'n va 'l Sr. Larroca? Senzillament perque troba que la ciutat de Barcelona es molt mes *higiénica* que la vila de Madrit.

A la cantonada del carrer de la Boquería hi ha una casa qu' entra de plé en lo projecte de reforma de Barcelona. Per mes que 's diu que 'l seu propietari 's conforma ab que 'l dia que haja de desapareixes per aixamplá 'l carrer se conformará á aceptar

MASCARONS BARCELONINS

Lo rey de las ayguas.

Lo rey de las flors.

UNA NOYA PREVISORA

—Caminém poch á poch, que diu que per aquí s' ha de anar ab peus de plom.

per ella 'l valor que avuy té vella com es, no está encare autorisat per derribarla á fi de ferla nova com pretén, fins que sobre 'l particular recaiga acort de la corporació municipal.

L' assumpto, discutit en la sessió de la senmana passada, quedá pendent de resolució, y no obstant el derribo de la casa va comensar desde l' endemá mateix.

Y es que 'l propietari va obtenir per realisar-lo un *permís provisional* del arcalde.

Valdría la pena de que algú digués de que serveixen els Ajuntaments, haventhi un arcalde de *real ordre* que *provisionalment* disposa lo que li dona la *real gana* en qüestions que com lo derribo de un edifici 's fa impossible reposarlas en son primitiu estat.

Y á pesar de que cada pedra al despendres de la casa del carrer de la Boqueria cau sobre 'l cap dels regidors, ja veurán com ni un de aquests se dona per ressentit en la seva formalitat y 'l seu prestigi.

¡Qué s' hi farà! Cosas de la Casa gran que 'l diable que las entengui.

Espigolat en un diari extranger.

Un taberner se presenta á casa del doctor.

—Ve molt á temps—li diu aquest.—Ha de saber que del ví que 'ns serveix ja 'n tinch prou. ¡Vaya

UN TRAJE PESAT

Disfressa de contrabaix.
(Bona sols per un bastaix.)

una mistura més asquerosa! Sápiga que 'ns ha posat á tots malalts.

—Motiu de més—replica 'l taberner ab molta flema—perque 'l miri ab carinyo. No 'l begui vosté si vol; pero recománil á tots els seus amichs y ab aixó augmentará la seva clientela.

A LO INSERTAT EN L ULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Em-pas-ti-fa-ri-a.*
- 2.ª Id. —*En-ri-que-ta.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Mossen Janot—Angel Guimerà.*
- 4.ª BARRET NUMÉRICH.—*Prudencia.*
- 5.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Paris.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

AVISO IMPORTANTE

ANUARIO-RIERA

(GUÍA DE INDUSTRIA Y COMERCIO)

La próxima semana
se pondrá á la venta.

El **ANUARIO RIERA** en los 4 años de su publicación ha logrado imponerse á todo el comercio, haciendo desaparecer las malas guías que venían publicándose.

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA PRÁCTICA

DE

CONSTRUCCIÓN

Van publicados 6 tomos

á Ptas. 1'50 tomo.

- 1.º Movimientos de tierras, fundaciones, andamiajes.
- 2.º Materiales de construcción (empleo y resistencia).
- 3.º Fábricas en general.
- 4.º Carpintería de armar.
- 5.º Carpintería de taller.
- 6.º Construcciones metálicas.

La colección se compondrá de 12 tomos

COLECCION DIAMANTE (Edición LOPEZ)

ÚLTIMO TOMO PUBLICADO

CUENTOS DE VARIAS ÉPOCAS

POR **ANGEL R. CHAVES**

Un tomo en 8.º menor de unas 200 páginas con elegante cubierta en colores.

Ptas. 0'50.

LA BOGERÍA

NOVELA DE COSTUMS DEL NOSTRE TEMPS,
ORIGINAL DEL NOTABLE ESCRIPTOR
Narcís Oller.—Un tomo 8.ª, Ptas. 3

NOVÍSIMO ARTE DE TOCAR LA GUITARRA

POR CIFRA SIN NECESIDAD DE MAESTRO

Un tomo apaisado Ptas. 1.

EL OLIVO Y EL ACEITE

CULTIVO DEL OLIVO

EXTRACCIÓN, PURIFICACIÓN Y CONSERVACIÓN
DEL ACEITE, por **A. ALOI.**

Un tomo de 400 páginas, Ptas. 2.

OPERACIONES ELEMENTALES

DE

FOTOGRAFÍA

POR **D. J. DONAT**

Un tomo 8.º, Ptas. 1'50.

ARREGLO ECLESIASTICO

PROYECTO DEL **DR. MARCELINO MENÉNDEZ HURTADO**, CANÓNIGO LATERANENSE

Precio: Ptas. 0'75.

¡ATRAS EL EXTRANJERO!!

NOVELA HISTÓRICA DEL TIEMPO DE LA GUERRA DE LA INDEPENDENCIA

POR **D. MANUEL ANGELÓN** Edición ilustrada por **E. Planas y Urrabieta.**—Ptas. 17'50.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

SANFAYNA CARNAVALESCA

L' un, anant per fer broma, pesca un lio
 l' altre 's creu tastar mel y troba pega....

y el mundo en tanto sin cesar navega
 por el piélagos inmenso del vacío.